

Het kunstenaarsstatuut in 15 vragen

1. Sociaal statuut

1.1. Wat is een sociale bescherming?

De sociale zekerheid beschermt je tegen een aantal sociale risico's. Indien je inkomen wegvalt of daalt door een bepaalde gebeurtenis (ziekte, invaliditeit, ouderdom, werkloosheid,...), kent de sociale zekerheid vervangingsinkomens toe. Andere risico's of situaties staan los van het inkomen, maar veroorzaken wel extra kosten (ziektekosten en opvoeding kinderen). Daarvoor zijn tegemoetkomingen en bijlagen voorzien.

Tegenover deze rechten staan plichten: je moet sociale bijdragen betalen, afhankelijk van je inkomen en sociaal statuut (= werknemer, zelfstandige of ambtenaar).

Bij werknemers worden de bijdragen gedeeltelijk betaald door de werkgever en gedeeltelijk betaald door de werknemer zelf. We spreken dus van werknemers- en werkgeversbijdragen. De werkgeversbijdragen worden door de werkgever bovenop het brutoloon doorgestort aan de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Voor bedienden is dat minstens 32,44% van het brutoloon. Daarnaast moet de werkgever van het brutoloon de werknemersbijdragen afhouden en doorstorten aan de RSZ. Deze werknemersbijdragen vormen 13,07% van het brutoloon.

De zelfstandige betaalt zélf per kwartaal 22% op de netto-beroepsinkomsten (= ontvangsten –kosten).

1.2. Wat is het kunstenaarsstatuut?

Er is geen apart statuut voor kunstenaars! Wel bestaan er een aantal specifieke voordelige regels, die het de kunstenaar gemakkelijker maken om een sociale zekerheid op te bouwen (bv. kinderbijslag, pensioen, werkloosheidsuitkering, vakantiegeld, ...). Deze regels worden het sociaal statuut van de kunstenaar genoemd.

Het basisprincipe is dat *"eenieder die een artistieke prestatie levert en/of artistieke werken produceert, in opdracht van een natuurlijke persoon of rechtspersoon en tegen betaling van een loon"*, het statuut van werknemer heeft. De persoon die jou betaalt is de werkgever.

Dus indien je wordt vergoed voor artistiek opdrachtwerk, is het sociaal statuut van de kunstenaar op jou van toepassing, tenzij je een kostenvergoeding ontvangt. Een kostenvergoeding is de terugbetaling van kosten en dus geen loon (zie vraag 8).

Je hebt als kunstenaar wel de optie om je te vestigen als zelfstandige op voorwaarde dat je socio-economisch onafhankelijk bent.

1.3. Wat is een artistiek(e) prestatie/werk in de zin van het sociaal statuut?

De wettelijke definitie is: *"De creatie en/of uitvoering of interpretatie van artistieke oeuvres in de audiovisuele en de beeldende kunsten, in de muziek, de literatuur, het spektakel, het theater en de choreografie"*.

Kortom, elke activiteit waarbij de nadruk ligt op het artistieke. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen scheppende en uitvoerende activiteiten. Er wordt ook geen onderscheid gemaakt tussen amateur/professioneel en regelmatig/occasioneel.

Indien je twijfelt of jouw prestatie of werk artistiek is, kan je advies vragen aan de Commissie Kunstenaars, Waterloolaan 77, 1000 Brussel, info@articom.be.

1.4. Welke voordelen biedt het sociaal statuut van de kunstenaar?

Om de tewerkstelling van kunstenaars in het werknemersregime te bevorderen, is er een specifieke vermindering van sociale zekerheidsbijdragen. Zo wordt 55,67 euro van het bruto dagloon (op voorwaarde dat het minimum brutoloon 64,08 euro/dag bedraagt) of 7,33 euro van het bruto uurloon (op voorwaarde dat het minimum bruto uurloon 8,43 euro/uur bedraagt) vrijgesteld van werkgeversbijdragen voor de RSZ.

Deze vrijstelling gebeurt bij elke tewerkstelling. Werkt de kunstenaar op dezelfde dag voor verschillende werkgevers, dan heeft iedere werkgever recht op de vrijstelling.

Opgelet! In sommige sectoren zijn er door de vakbonden en de werkgevers collectieve arbeidsovereenkomsten (CAO's) gesloten waarin hogere minimumlonen zijn vastgelegd bv. CAO Muziek.

1.5. Kan ik mij vestigen als zelfstandige?

Ja, je kan zelf kiezen voor het statuut van zelfstandige. Je moet dan aantonen dat je "socio-economisch onafhankelijk" bent. Dit wordt beoordeeld aan de hand van een aantal feitelijke indicatoren zoals een financieel plan, relevante opleiding en/of ervaring, investeringen, personeel in dienst, werken voor verschillende opdrachtgevers enzovoort.

1.6. Wat is een zelfstandigheidsverklaring?

Om te vermijden dat je zelfstandigenstatuut achteraf in twijfel getrokken wordt, kan je bij de Commissie Kunstenaars een zelfstandigheidsverklaring aanvragen (http://www.rsvz-inasti.fgov.be/nl/selfemployed/artist_declaration.htm).

Dit is geen verplichting, maar als dit attest, na onderzoek, wordt afgeleverd, biedt het wel een bijkomende garantie om beschouwd te worden als 'zelfstandige' tijdens 2 jaar (op eenvoudige aanvraag verlengbaar) en voor de activiteiten waarop de verklaring slaat.

1.7. Wat zijn Sociale Bureaus voor Kunstenaars?

Indien je telkens korte opdrachten vervult voor verschillende opdrachtgevers (bv. een acteur die bij meerdere theatergezelschappen een rol speelt), kan je een beroep doen op een "sociaal bureau voor kunstenaars" (SBK).

Deze bureaus treden op als specifieke interimkantoren voor de artistieke sector. Als je als kunstenaar werkt via een SBK, moet je aan de opdrachtgever vragen om de vergoeding aan het SBK door te storten.

Het SBK vervult de rol van werkgever. Het SBK zorgt dat alle sociale aangiften en bijdragen in orde komen en betaalt jou, als werknemer, een loon uit.

Opgelet ! Een SBK is geen boekingskantoor.

1.8. Wat is de kleine vergoedingsregeling voor kunstenaars?

De kleine vergoedingsregeling is een forfaitaire kostenvergoeding. Indien je de wettelijke voorwaarden naleeft, kan je een kleine vergoeding ontvangen, die vrijgesteld is van sociale bijdragen en belastingen. De voorwaarden zijn:

- leveren van een artistieke prestatie of maken van een artistiek werk;
- de vergoeding mag niet meer dan 111,74 euro per dag per opdrachtgever bedragen;
- het totaal bedrag van vergoedingen toegekend binnen de kleine vergoedingsregeling mag niet meer dan 2.234,73 euro per jaar zijn;
- het aantal dagen waarop beroep gedaan wordt op de kleine vergoedingsregeling mag niet meer dan 30 dagen per jaar zijn;
- het aantal dagen waarop achtereenvolgens bij dezelfde opdrachtgever beroep wordt gedaan op de kleine vergoedingsregeling mag niet meer dan 7 dagen zijn;

- invullen van de kunstenaarskaart (van zodra deze beschikbaar is); voorlopig kan je werken met de verklaring op eer (http://www.kunstenloket.be/files/upload/document/file/Verklaring_op_eer_2010.pdf)

Opgelet ! De 'kleine vergoeding' is een all-in kostenvergoeding. Dit betekent dat voor dezelfde prestatie geen andere onkostenvergoedingen mogen worden uitgekeerd (bv. kilometervergoeding,...).

Andere kostenvergoedingen zijn de reële kostenvergoeding waarbij men zijn kosten moet bewijzen (bv. met facturen, aankoopbewijzen,...).

In het kader van vrijwilligerswerk kan je vergoed worden met een forfaitaire vrijwilligersvergoeding (maximum 30,22 euro/dag, maximum 1.208,72 euro /jaar).

2. Werkloosheid en artistieke activiteit

Voor kunstenaars zijn er specifieke regels in de werkloosheidsregeling van toepassing.

2.1. Wat is de cachetregeling?

Om uitkeringsgerechtigd te zijn moet je een aantal dagen in loondienst bewijzen in een bepaalde referteperiode.

Voor podiumkunstenaars is er de "cachetregeling". In plaats van rekening te houden met het aantal gepresteerde arbeidsdagen wordt het brutoloon omgezet in gelijkgestelde dagen. Concreet wordt het aantal arbeidsdagen berekend door het brutoloon te delen door een referteloon van 37,70 euro.

2.2. Mag ik een artistieke activiteit uitoefenen tijdens de werkloosheid?

Je kan een artistieke activiteit in het kader van een artistieke vorming of als hobby onbezoldigd uitoefenen (bv. een boek schrijven, een beeldhouwwerk maken, optreden in een amateurgezelschap),

Je kan vrijwilligerswerk verrichten, mits je vooraf toelating hebt gevraagd aan de directeur van het werkloosheidsbureau. De nieuwe wet voor vrijwilligers voorziet dat indien binnen twee weken geen beslissing is genomen door de RVA, je niet meer verplicht te wachten op de toestemming en de activiteiten kan uitoefenen met behoud van de uitkeringen.

Indien je prestaties verricht in kader van de kleine vergoedingsregeling, verlies je je uitkering voor die dagen.

2.3. Kan ik mijn uitkering behouden als ik een artistieke activiteit wil commercialiseren?

Ja, op voorwaarde dat het een nevenactiviteit is. Ben je scheppend kunstenaar, dan moet je enkel de volgende activiteiten aanduiden op je stempelkaart: verplichte aanwezigheid op tentoonstelling, zelf instaan voor verkoop op tentoonstelling, opname audiovisuele werken, en ontvangen van loon. Vertolkende kunstenaars moeten bezoldigde activiteitsdagen altijd op de controlekaart aanduiden. Voor die dagen verliezen zij het recht op een werkloosheidsuitkering.

2.4. Wordt mijn uitkering verminderd indien ik mijn artistieke activiteit commercialiseer?

Nee, op voorwaarde dat je netto belastbaar inkomen uit de artistieke activiteit (anders dan loon als werknemer of ambtenaar), niet hoger is dan 4027,92 euro op jaarbasis. Verdien je meer, dan word je uitkering verminderd.

2.5. Moet ik commerciële activiteiten aangeven bij de RVA?

Indien je als kunstenaar artistieke prestaties wil commercialiseren, moet je dit aangeven met het formulier C1 –Artiest
(<http://www.kunstenloket.be/files/upload/document/file/C1-artiest.pdf>)

2.6. Wat is de voordeelregeling?

Normaal wordt je uitkering verminderd in functie van de werkloosheidsduur. Kunstenaars -werknemers in hoofdberoep die uitsluitend tewerkgesteld zijn met contracten van korte duur (= minder dan 3 maanden), kunnen echter beroep doen op de voordeelregeling. Het bedrag van je uitkering zal het volgende jaar niet verminderd worden. Je kan dit aanvragen bij de uitbetalingsinstelling (= vakbond of hulpkas).

2.7. Kan ik niet-artistieke jobaanbiedingen weigeren?

Indien je als kunstenaar/werknemer in hoofdberoep 156 "artistieke" arbeidsdagen kan aantonen tijdens de voorgaande 18 maanden, dan mag je elk niet-artistiek werkaanbod weigeren. Indien je geen 156 "artistieke" arbeidsdagen kan aantonen, wordt bij een niet-artistiek werkaanbod rekening gehouden met intellectuele ontwikkeling, lichaamsgeschiktheid en het risico dat de artistieke vaardigheden zouden afnemen. Bij twijfel over het passend karakter van een betrekking zal de RVA hierover oordelen.

Nog vragen?

Heb je na het lezen van deze informatie nog vragen, dan kan je contact opnemen met het Kunstenloket. Veel informatie over juridische en zakelijke aspecten van de artistieke sector vind je op onze website.
Daar kan je ook terecht voor een overzicht van de opleidingen.

Surf naar www.kunstenloket.be.

Laatste update: Mei 2011